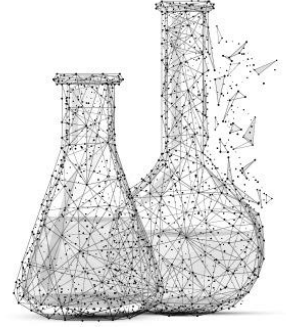

BÖLÜM 8

TÜRKİYE’DEKİ KİMYA EĞİTİMİ ALANINDA TAMAMLANAN DOKTORA TEZLERİNİN ANALİZİ: (2011-2021)

*Soner YAVUZ¹
Cem BÜYÜKEKŞİ²*

GİRİŞ

Ülkelerin eğitim sistemlerinin gelişiminde, eğitim-öğretim araştırmaları oldukça önemlidir. Eğitim sistemlerindeki bu gelişimi ve reformları, araştırmacılar tarafından ortaya çıkarılan makaleler, araştırmalar, tez çalışmaları, projeler, bildirimler vb. dokümanlar etkilemektedir. (Çepni, 2005). Ortaya çıkarılan bu ürünler, aynı zamanda diğer araştırmacılar için başlıca kaynak olarak da değerlendirilmektedir. Söz konusu kaynaklar yanında araştırmacılar, editöre mektup, kitap, kitap bölümü, kitap değerlendirmeleri, konferans, sempozyum bildiri ve poster sunusu gibi farklı biçimde oluşturulan ürünlerden de faydalanmaktadır. Kaynak olarak düşünülen bu çalışmalar içerisinde, özellikle tamamlanan doktora tez çalışmalarının oldukça önemli bir yeri vardır. Hâlihazırda birçok araştırma makalesi, tez çalışmalarından üretilmektedir. Özellikle birçok proje önerisi doktora tez çalışmalarını desteklemek üzere planlanmaktadır. Bu bağlamda, araştırmacıların kendi bilim dallarında yayımlanmış oldukları araştırmaların akademik camiayla paylaşılmasının bilgiyi de-

¹ Prof. Dr., Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Ereğli Eğitim Fakültesi, yavuz@beun.edu.tr , <https://orcid.org/0000-0002-7141-1734>

² Arş. Gör., Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Ereğli Eğitim Fakültesi, cem.buyukeksi@beun.edu.tr , <https://orcid.org/0000-0003-3820-4036>

de verilerin analizinde sıklıkla kullanıldığı görülmektedir. Bunun yanı sıra parametrik olmayan testlerin ise nicel çalışmalarda Mann Whitney U ve Wilcoxon işaretli sıralar testleri şeklinde uygulandığı tespit edilmiştir. (Kiras, 2019, Sünger, 2019; Tutar, Kurt & Karamustafaoğlu, 2017, Temel, Şen & Yılmaz, 2015; Polat, 2013; Yılmaz, 2011).

Araştırma sonuçlarına yönelik olarak aşağıdaki öneriler verilebilir.

Yürütülen çalışmaların 39'unun (%66,1) 17 farklı kimya konusu ile ilişkilendirilmesi alan eğitimi özelinde farklılık yaratacak çalışmalar yapıldığını göstermektedir. En sık kullanılan kimya konusunun 9 tezde kullanılan "asit baz" olduğu görülmektedir. Lise kimya müfredatında yer alan "doğa ve kimya", "karışımlar", "modern atom teorisi", "kimya ve elektrik", "karbon kimyasına giriş", "organik bileşikler" ve "enerji kaynakları ve bilimsel gelişmeler" konularını kapsayan çalışmalara rastlanmamıştır. Çalışmalarda yer almayan kimya konularının da araştırmalara dahil edilmesinin çeşitliliği artıracığı düşünülmektedir. Örneklem seçiminde ortaokul, lise ve üniversite öğrencilerinin yanı sıra öğretmenlere de yer verilmiştir. Örneklem seçiminin geniş bir boyutta olmasının çalışma sonuçlarının kapsayıcılığına olumlu etkisi olacağı düşünülmektedir. Son yıllarda tamamlanan doktora tezi sayısında ciddi bir düşüş olduğu gözlenmiştir. Kimya eğitimine nitel ve nicel açıdan katkı sağlayacak doktora çalışmalarının azalmasının nedenini ve bu çalışmaları artırmayı konu alan araştırmalar yürütülebilir.

KAYNAKLAR

- Atmaca, T. & Öntaş, T. (2014). Velilerin öğretmenlere uyguladığı şiddete yönelik nitel bir araştırma. *Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi*, 2 (1), 47-62.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2007). *Research methods in education*. Newyork: Taylor & Francis Group.
- Çepni, (2005). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş*. (2. Baskı). Trabzon: Üçyol Kültür Merkezi.
- Çiltaş, A., Güler, G. & Sözbilir, M. (2012). Türkiye'de matematik eğitimi araştırmaları: bir içerik analizi çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12 (1), 565-580.
- Gökçe, O. (2006). *İçerik analizi: kuramsal ve pratik bilgiler*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Karadağ, E (2009). Eğitim bilimleri alanında yapılmış doktora tezlerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10, (3). 75-87.
- Karadağ, E. (2010). Eğitim bilimleri doktora tezlerinde kullanılan araştırma modelleri: nitelik düzeyleri ve analitik hata tipleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16 (1), 49-71.
- Karasar, N. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kiras, B. (2019). *Türkiye'deki fen eğitimi konulu tezlerin konu yönelimi ve yöntemsel analizi*. Doktora Tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Merriam, S. B. (2013). *Qualitative research a guide to design and implementation, Nitel araştırma: desen ve uygulama için bir rehber*. (Selahattin Turan, Çev. Ed.). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Mortimore, P. (2000). Does educational research matter? *British Educational Research Journal*, 26 (1),

5-24.

- Polat, M. (2013). Fen bilimleri eğitimi alanında tamamlanmış yüksek lisans tezleri üzerine bir araştırma: celal bayar üniversitesi örneği. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35, 46-58.
- Selçuk, Z., Palancı, M., Kandemir, M. & DüNDAR, H. (2014). Eğitim ve bilim dergisinde yayınlanan araştırmaların eğilimleri: içerik analizi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 39 (173), 430-453.
- Sünger, İ. (2019). *Artırılmış gerçeklik kavramı üzerine içerik analizi çalışması* Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir.
- Temel, S., Şen, Ş. & Yılmaz, A. (2015). Fen eğitiminde probleme dayalı öğrenme ile ilgili yapılan çalışmalara ilişkin bir içerik analizi: Türkiye örneği. *Kastamonu Üniversitesi, Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23 (2), 565-580.
- Tutar, M., Kurt, M. & Karamustafaoğlu, O. (2017). Fen bilimleri eğitimindeki beyin temelli öğrenme araştırmalarının incelenmesi (2000-2015 yılları arası). *Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5 (2), 236-249.
- Yavuz, G. (2016). *Fen eğitimi alanında proje tabanlı öğretim ile ilgili tamamlanmış tezler üzerine bir içerik analizi: Türkiye örneği (2002-2014)*. Yüksek Lisans Tezi, Bülent Ecevit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.
- Yavuz, S. (2020). Türkiye'deki fen eğitimi alanında tamamlanan doktora tezlerinin analizi: (2017-2019). İlbilge Dökme, Semra Benzer (Ed), *Fen Eğitimi Araştırmalarına Güncel Bakış*, (1-18). Ankara: Akademisyen Kitapevi.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (5. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, A. (1990). *Türkiye'de fen öğretiminin genel bir değerlendirmesi, sonuçları ve öneriler*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yılmaz, Ş. (2011). *1992-2011 yılları arasında çevre eğitimi ile ilgili yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezlerindeki genel yönelimlerin belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.

EK-1: Araştırma Kapsamında İncelenen Tezler

Cıdam, Z. (2011). Elektroliz ve elektrokimyasal pil ünitelerinde kavram yanlışlarının önlenmesi için Ausubel'in anlamlı öğrenme (sunuş) yöntemine uygun materyal hazırlanması ve uygulanması. Dokuz Eylül Üniversitesi.

Dönmez Usta, N. (2011). Yapılandırmacı öğrenme kuramı çerçevesinde bilgisayar destekli öğretim materyali geliştirilmesi, uygulanması ve etkililiğinin değerlendirilmesi: Çekirdek kimyası (radyoaktivite) örneği. Karadeniz Teknik Üniversitesi.

Karslı, F. (2011). Fen bilgisi öğretmen adaylarının bilimsel süreç becerilerini geliştirmesinde ve kavramsal değişim sağlamasında zenginleştirilmiş laboratuvar rehber materyallerinin etkisi. Karadeniz Teknik Üniversitesi.

Kaya, E. (2011). Kavramsal değişime dayalı öğretim metodunun öğrencilerin reaksiyon hızı kavramlarını anlamalarına etkisi. Orta Doğu Teknik Üniversitesi.

Kutu, H. (2011). Yaşam temelli ARCS öğretim modeliyle 9. sınıf kimya dersi 'hayatımızda kimya' ünitesinin öğretimi. Atatürk Üniversitesi.

Özeken, Ö. F. (2011). Probleme dayalı öğrenmenin asit-baz konusunun öğretiminde etkinliğinin incelenmesi. Atatürk Üniversitesi.

Tatlı, Z. (2011). Ortaöğretim 9. sınıf kimyasal değişimler ünitesine yönelik sanal kimya laboratuvarı deneylerinin geliştirilmesi uygulanması ve değerlendirilmesi. Karadeniz Teknik Üniversitesi.

Akkuzu, N. (2012). Kimya öğretmen adaylarının mesleki yeterlilik düzeylerinin belirlenmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi.